

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: +420 210 310 584
E-mail: jiri.vinopal@soc.cas.cz

Názory veřejnosti na členství v Evropské unii – duben 2013

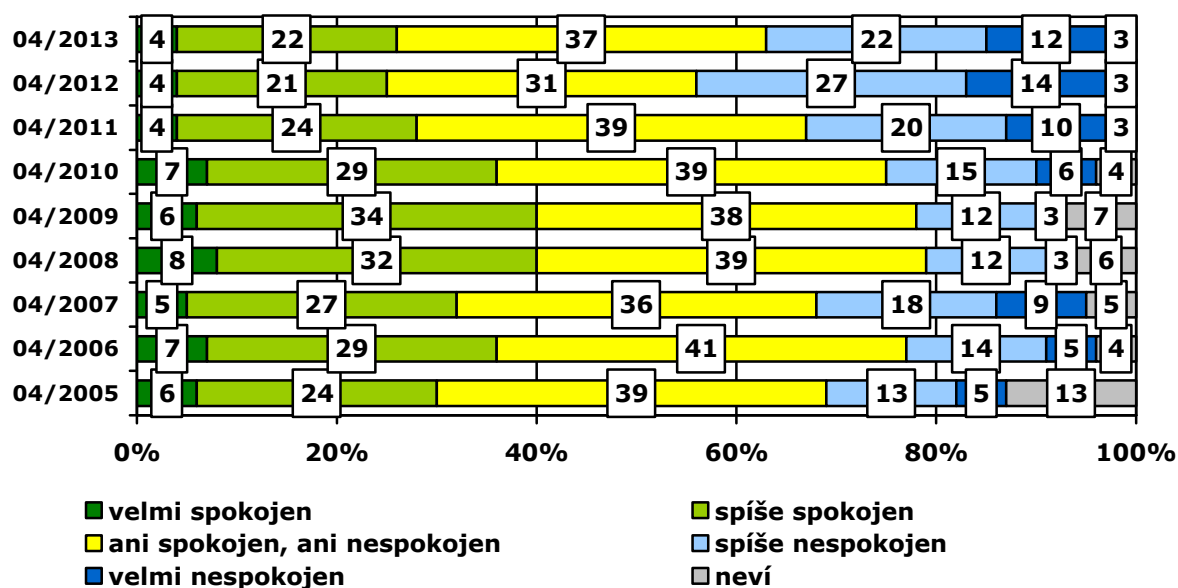
Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v13-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>8. – 15. 4. 2013</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1049</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.79, PM.73, PM.72, PM.160</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>15. května 2013</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jiří Vinopal</i>

V dubnu 2013 bylo v pravidelném šetření Naše společnost zkoumáno téma Evropské unie. Byla zjišťována spokojenost s členstvím v Evropské unii a pocity hrdosti na příslušnost k ní u obyvatel České republiky a vedle toho také jejich hodnocení kladných a záporných stránek členství.

V otázce spokojenosti s členstvím v Evropské unii vyjadřuje spokojenost přibližně čtvrtina občanů (26 %), neutrální postoj *ani spokojen, ani nespokojen* zastávají téměř dvě pětiny (37 %) a přibližně jedna třetina (34 %) je nespokojena. Z časového srovnání plyne, že největší míra spokojenosti s členstvím byla v letech 2008 a 2009, přičemž od této doby do roku 2012 podíl spokojených klesal a podíl nespokojených narůstal. Aktuální výzkum ovšem ukázal zastavení tohoto trendu prohlubující se nespokojenosti, když podíl spokojených se oproti loňsku statisticky významně nezměnil, zatímco o šest procentních bodů vzrostl podíl těch, kdo zvolili variantu „ani spokojen, ani nespokojen“, a to na úkor nespokojených, jejichž kterých je v porovnání s loňským průzkumem o sedm procentních bodů méně.

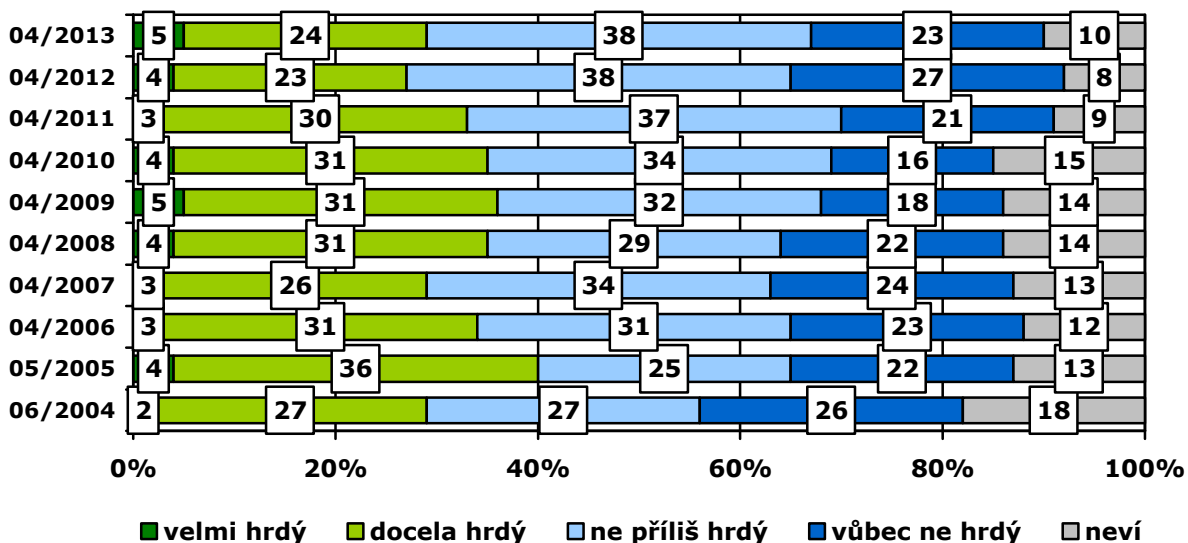
Graf 1. Spokojenost s členstvím v Evropské unii¹

Vyjádření spokojenosti či nespokojenosti s členstvím v Evropské unii souvisí s věkem, vzděláním a životní úrovní. Mladí lidé projevují nejvyšší míru spokojenosti, ta pak s přibývajícím věkem postupně klesá a naopak narůstá nespokojenost. Také lidé s vysokoškolským vzděláním jsou s členstvím v unii spokojenější a výrazné rozdíly lze sledovat i v závislosti na životní úrovni domácnosti. Lidé s dobrou životní úrovní deklarují vyšší míru spokojenosti, občané se špatnou životní úrovní zase častěji vyjadřují nespokojenost. Z hlediska politického přesvědčení jsou to přívrženci ODS nebo TOP 09, kteří vyjadřují větší spokojenost, výrazně nespokojeni jsou potenciální voliči KSČM.

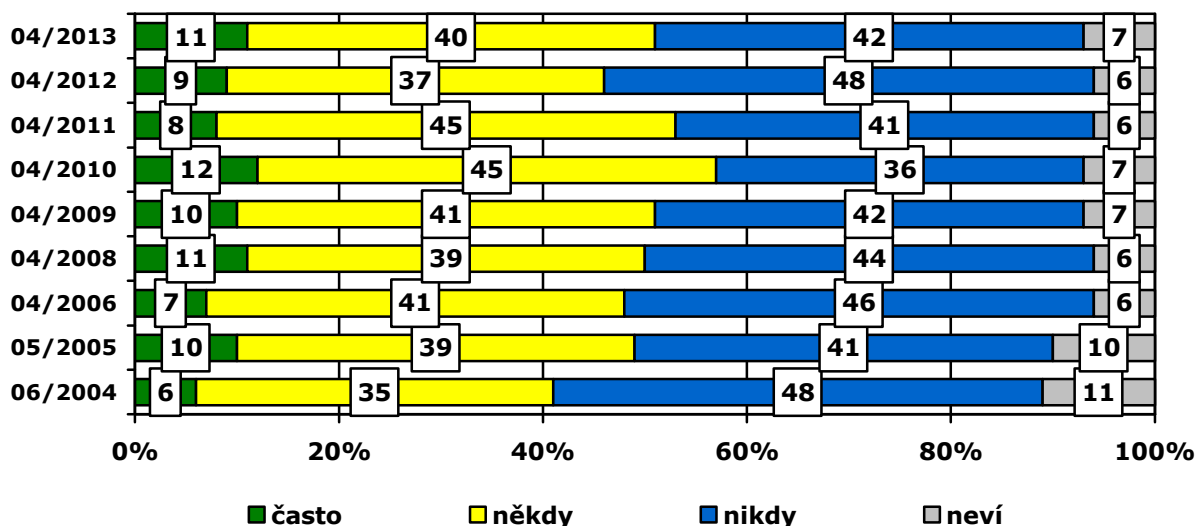
Intenzita vztahu k Evropské unii byla zjišťována prostřednictvím pocitu hrdosti na občanskou příslušnost k ní. U více než čtvrtiny občanů (29 %) by se tento vztah dal označit za poměrně silný – 5 % je *velmi hrdých*, 24 % je *docela hrdých*. Převažující postoj je však odlišný, zhruba tři z pěti Čechů hrdost nepociťují: 38 % *není příliš hrdo* a *vůbec žádnou hrdost* necítí 23 %. Při pohledu na vývoj tohoto postoje se zdá, že pokles hrdosti zjištěný předešlými šetřeními se alespoň pro tento rok zastavil.

¹ Znění otázky: „Jak jste spokojen s členstvím České republiky v Evropské unii?“ Varianty odpovědí: jste velmi spokojen; spíše spokojen; ani spokojen, ani nespokojen; spíše nespokojen; velmi nespokojen.

Graf 2. Jak moc jste hrdý na to, že jste občanem Evropské unie?²

I pocit hrdosti se váže k některým sociodemografickým charakteristikám. Nejsilnější pocity hrdosti lze najít u nejmladších ročníků, směrem ke starším se podíl hrdých snižují. Naopak hrdost se zvyšuje s růstem vzdělání a životní úrovně.

Přibližně polovina (51 %) obyvatel se cítí být nejen občany České republiky, ale také Evropské unie. Jen menšina z nich (11 %) však tento pocit zažívá podle svých slov *často*, dvě pětiny (40 %) se tak cítí *někdy*. Další více než dvě pětiny obyvatel (42 %) občanskou příslušnost k Evropské unii necítí *nikdy*. Po nárůstu podílu těch, kteří se nikdy necítí být občany unie, v předchozích dvou letech se tedy jejich podíl v letošním roce opět o něco snížil a přiblížil hodnotám dlouhodobě sledovaným v letech 2005 - 2009.

Graf 3. Jak často se cítíte nejen jako občan České republiky, ale i jako občan Evropské unie?³

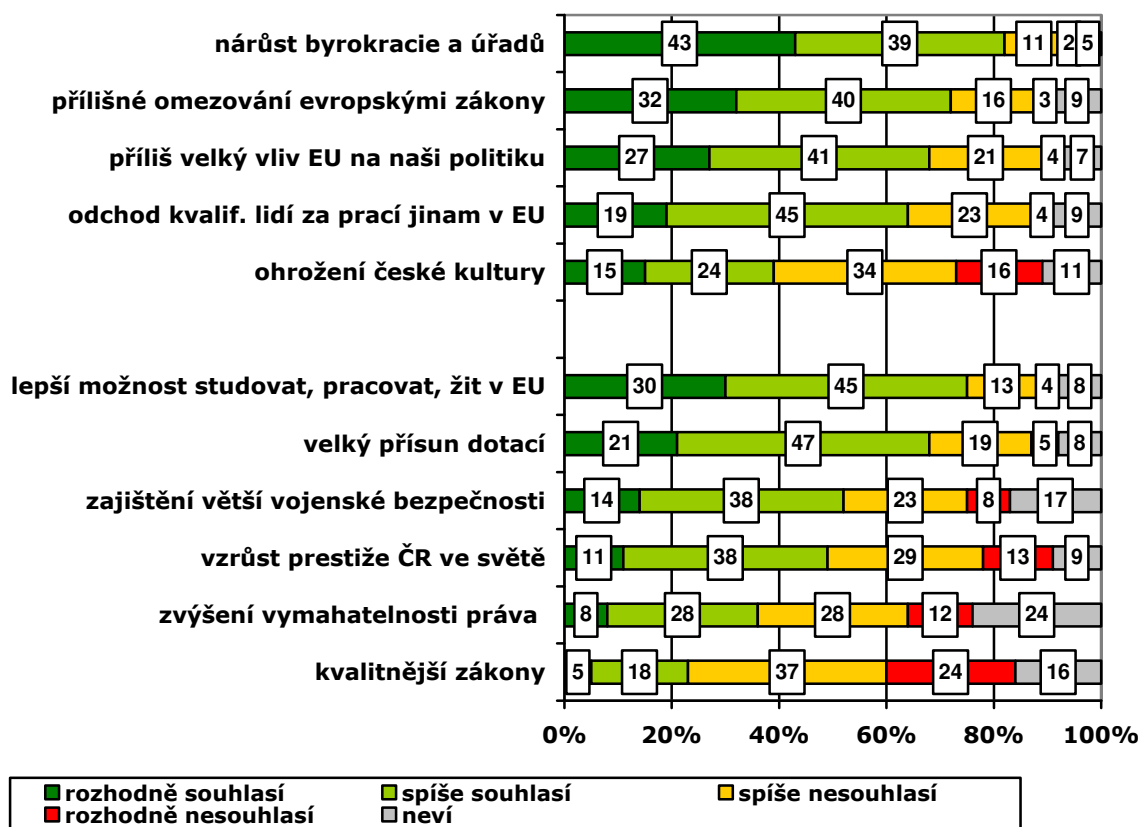
² Znění otázky: „Cítíte se být hrdý na to, že jste občanem Evropské unie? Řekl byste, že...“ Varianty odpovědí: jste velmi hrdý; docela hrdý; ne příliš hrdý; vůbec na to nejste hrdý.

³ Znění otázky: „Cítíte se nejen jako občan České republiky, ale i jako občan Evropské unie?“ Varianty odpovědí: často; někdy; nikdy se tak necítíte.

Podobně jako u hrdosti na „euroobčanství“, i zde hraje roli věk, vzdělání a životní úroveň. Mladší lidé ve větší míře než ostatní volí odpověď *často*, s věkem frekvence takových pocitů slábne a narůstají tedy podíly lidí, kteří se tak necítí *nikdy*. Také lidé s vyšším vzděláním, s maturitou nebo vysokou školou, a ti, kteří deklarují dobrou životní úroveň, pociťují příslušnost k unii častěji.

Zhodnocení kladných a záporných stránek členství ČR v Unii proběhlo v průzkumu opakovaně pomocí otázky mapující míru souhlasu s výroky o některých možných dopadech členství⁴.

Graf 4: Kladné a záporné stránky členství ČR v Evropské unii 2013 (v %)

V rámci nabídnutých výroků lidé nejčastěji souhlasí s tím, že členství v EU přináší nárůst byrokracie a zřizování zbytečných úřadů (43 % souhlasí rozhodně, dalších 39 % spíše). Mezi negativní aspekty členství pak podle nadpoloviční většiny obyvatel České republiky patří také přílišné omezování evropskými zákony (72 %), příliš velký vliv EU na naši politiku (68 %) a odchod kvalifikovaných lidí za prací jinač v EU (64 %), naopak jen menšina lidí se obává ohrožení české kultury (39 %).

⁴ Znění otázky: „Nyní Vám přečtu několik tvrzení o členství České republiky v Evropské unii, a Vy mi, prosím, řekněte, nakolik s nimi souhlasíte či nesouhlasíte: a) Členstvím v EU vzrostla prestiž ČR ve světě. b) Členství ČR v EU přináší nárůst byrokracie a zřizování zbytečných úřadů. c) Členství ČR v EU ohrožuje českou kulturu. d) Členství ČR v EU znamená velký přísun dotací z fondů EU. e) ČR má díky členství v EU kvalitnější zákony. f) Členství ČR v EU znamená odchod kvalifikovaných lidí za prací do jiných zemí EU. g) Členstvím ČR v EU získala unie příliš velký vliv na politiku a rozhodování u nás. h) Členstvím ČR v EU je zajištěna větší vojenská bezpečnost naší země. i) Členství ČR v EU je doprovázeno přílišným omezováním evropskými zákony. j) Členstvím ČR v EU jsme získali lepší možnosti studovat, pracovat a žít v zemích EU. k) Členstvím ČR v EU se u nás zvýšila vymahatelnost práva.“

Mezi klady členství podle převažujícího podílu českých občanů patří možnosti studovat, pracovat a žít v zemích EU (75 %), přísun evropských dotací (68 %), větší vojenská bezpečnost (52 %) a vzrůst prestiže ČR ve světě (49 %). Rozpolcené jsou názory na to, zda členství znamená lepší vymahatelnost práva (36 % souhlasí, 40 % nesouhlasí), s tím, že by přineslo kvalitnější zákony, pak již většina lidí v České republice nesouhlasí (61 %). Postoj k jednotlivým tvrzením je do určité míry ovlivněn politickou orientací dotázaných. Stoupenci ODS a TOP 09 jsou ve svém hodnocení více proevropští, když se ve větší míře ztotožňují s pozitivními výroky a častěji odmítají kritická tvrzení. Opačně se vyjadřují voliči ČSSD a především KSČM. K souhlasu s nárůstem byrokracie ovšem dochází napříč politickým spektrem. V souladu s již výše komentovanými zjištěními se i v otázce hodnocení pozitiv a negativ členství projevuje silnější proevropsky naladěný lid mladších, s vyšším vzděláním a životní úrovní.

Pokud srovnáme aktuální výsledky s názory české veřejnosti v předchozích letech, zjistíme, že k zásadním posunům v hodnocení kladů a záporů členství v této krátké době nedošlo. Nicméně dílčí proměny pozorovat lze. Například po roce 2009 opadlo očekávání růstu prestiže ČR ve světě, a naopak se zvýšil a obava z ohrožení české kultury a také přesvědčení, že vliv EU na domácí politiku a omezování zákony EU jsou příliš velké. Oproti loňsku sice také mírně narostl podíl těch, kteří vnímají nebezpečí odchodu kvalifikovaných lidí.

Tabulka 1: Kladné a záporné stránky členství ČR v EU (souhlas/nesouhlas) – časové srovnání

	4/2009	4/2011	4/2012	4/2013
růst prestiže ČR ve světě	61/30	48/46	46/46	49/42
nárůst byrokracie a úřadů	75/16	79/16	82/12	82/13
ohrožení české kultury	28/59	36/56	38/51	39/50
velký přísun dotací z EU	64/23	65/27	61/28	68/24
kvalitnější zákony	25/56	23/63	22/63	23/61
odchod kvalifikovaných lidí za prací do EU	62/28	59/35	58/32	64/27
přílišný vliv EU na naši politiku	56/31	64/28	67/24	68/25
zvýšení vojenské bezpečnosti ČR	55/28	52/37	46/37	52/31
přílišné omezování zákony EU	61/24	66/25	73/18	72/19
možnost studovat, pracovat a žít v EU	76/15	76/18	72/19	75/17
zvýšení vymahatelnosti práva	31/38	34/44	33/39	36/40

Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů odpovědí „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“ a „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.